
Katedra I Historii Literatury Polskiej UMCS w Lublinie.

Biuletyn Polonistyczny 6/17, 28-34

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W przygotowaniu do druku

Rozwój doktryny literackiej klasycyzmu w Polsce

Ludwika S z c z e r b i c k a - Ś l ę k

Prace oddane do druku

1. Duma staropolska. Z dziejów dawnej poezji melicznej.
2. Niektóre problemy polskiej lamentacji rycerskiej (dumy).
Księga polsko-czeskich prac na Kongres Słowistów w Sofii.
3. Recenzja do "Pamiętnika Literackiego" z J. Dürr-Durski, Poezje Daniela Naborowskiego.

Prace przygotowywane

1. Pieśni Jana Kochanowskiego (teksty, komentarz i wstęp)
do serii I Biblioteki Narodowej
2. Pieśni Kochanowskiego w staropolskim repertuarze pieśniowym
(tytuł roboczy)
3. Z dziejów dawnego folkloru dziadowskiego: epika historyczna
4. Współdziałł w przygotowaniu hasła pt. Strofika do kolejnego
tomu encyklopedii literackiej.

K a t e d r a I H i s t o r i i L i t e r a t u r y P o l -
s k i e j U M C S w L u b l i n i e

1. Skład osobowy katedry: prof. Janina Garbaczowska - kierow-
nik, Regina Gerlecka - starszy wykładowca, Julian Lewański
- starszy wykładowca, Roman Rosiak - adiunkt, czasowo na
urlopie, obecnie prowadzący zajęcia zleczone, Elżbieta Ro-
siakowa - starszy asystent (rozpoczęła pracę w r.1962),
Urszula Kowalska - asystent, Jerzy Święch - asystent, Krzysz-
tof Dmitruk - stażysta (rozpoczął pracę w r.1962).

2. Wykłady monograficzne

I. Prof. Janina Garbaczowska: Wacław Berent (w r.akad.1961)
1962 i obecnie)

II. Regina Gerlecka: Z zagadnień twórczości Orkana, Witkie-
wicza i Kasprowicza (tylko w I semestrze r. akad. 1961/
/1962, wykład kontynuowany jest obecnie).

W roku akad. 1961/62 prof. J.Garbaczowska prowadziła semi-
narium magisterskie poświęcone zagadnieniom literatury okresu

Młodej Polski i dwudziestolecia międzywojennego. Temat seminarium magisterskiego prof. J.Garbaczowskiej jest kontynuowany w roku bieżącym.

W semestrze zimowym roku akad. 1961/62 R.Gerlecka prowadziła seminarium magisterskie poświęcone zagadnieniom literatury pamiętnikarskiej okresu międzywojennego. W semestrze letnim zajęcia seminaryjne zostały przerwane z powodu urlopu habilitacyjnego dr Gerleckiej i podjęte w roku bieżącym.

3. Indywidualne prace naukowe

Prof. Janina G a r b a c z o w s k a oddała do Wydawnictwa Literackiego szkic o "Humoreskach" Blizińskiego oraz przygotowuje sylwetki Blizińskiego i Berenta do wyd. "Obraz literatury polskiej".

Regina G e r l e c k a kończy pracę habilitacyjną "Tołstoj w Polsce 1858-1914" oraz oddała do druku ("Annales UMCS") rozprawę "Z dziejów recepcji Lwa Tołstoja w Polsce".

Plany naukowe Juliana L e w a ń s k i e g o zawarte są w planach naukowych IBL.

Roman R o s i a k opublikował w r.1961 i 1962 następujące artykuły literackie:

1. Narodziny drukarstwa i prasy na Lubelszczyźnie, "Kamena" 1961, nr 1
2. Prasa lubelska 1816-1939, "Kamena" 1961, nr 2
3. Prasa lubelska 1939-1945, "Kamena" 1961, nr 3
4. "A ja chwale Lubelszczyznę i szumiące na niej zboże..." (o lubelskiej literaturze ludowej), "Kamena" 1961, nr 17
5. Malarz najsubtelniejszych drgnień duszy (w 90 rocznicę urodzin i 24 rocznicę śmierci Andrzeja Struga), "Kamena" 1961, nr 22
6. Pierwca nuty człowieczej (o J.Czechowiczu), "Kamena" 1962, nr 5
7. Piórem i karabinem. W 25 rocznicę śmierci Andrzeja Struga, "Kamena" 1962, nr 22.

Prace w toku: monografia drukarstwa lubelskiego, dzieje prasy lubelskiej (temat pracy habilitacyjnej), edycja listów Zofii Nałkowskiej do Z.Villaume-Zahrtowej.

Elżbieta R o s i a k o w a opublikowała w r.1961 i w r.1962 następujące artykuły:

1. Książka o Majdanku (rec. T.Garczyński, "Więzień nr 3873", Lublin 1961), "Polonistyka" 1962, nr 1
2. Uczę się tej filozofii życia (o J.Korczaku), "Przyjaciel Dziecka" 1962, nr 3
3. Tysiąclecie Państwa Polskiego a regionalizm na lekcjach języka polskiego, "Polonistyka" 1962, nr 3
4. Portret żony Żeromskiego (rec. K.Jabłońska, "Oktawia", Lublin 1962), "Polonistyka" 1962, nr 5
5. Blaski i cienie płydoteki języka polskiego, "Logopedia" 1962, nr 4.

Prace w toku: 1. Majdanek w literaturze (praca doktorska),
2. Strug jako krytyk literacki (praca na ukończeniu).

Urszula K o w a l s k a ukończyła w r.1962 pracę pt. O dramatach Nałkowskiej, którą zamierza oddać do druku, oraz pracuje nad tematem pracy doktorskiej "Mity trojańskie jako źródło inspiracji dla dramatu polskiego XX wieku".

Jerzy S w i ę c h w roku ubiegłym zamieścił w "Ruchu Literackim" (nr 4) recenzję książki P.Guirauda "La stylistique" oraz oddał do druku ("Annales UMCS") rozprawę pt. "Z zagadnień powieści wspomnieniowej o tematyce dziecięcej w dwudziestoleciu międzywojennym". Obecnie przygotowuje do druku rozprawę (zakończenie w lutym 1963 r.) "Tematyka dziecięca w twórczości B.Prusa" oraz zbiera materiały do pracy doktorskiej "Poezja Bronisławy Ostrowskiej".

Krzysztof D m i t r u k ukończył w roku obecnym pracę na temat "Spór o pokolenie w literaturze dwudziestolecia międzywojennego", którą zamierza opublikować.

Prace przygotowywane:

1. Artur Górski jako teoretyk Młodej Polski
2. Lumpenproletariat w literaturze dwudziestolecia międzywojennego
3. Ludwik Stanisław Liciński - zarys monograficzny (praca doktorska).
4. W dniu 14.XII.1962 r. Katedra zorganizowała Sesję Naukową poświęconą twórczości Andrzeja Struga, na której ogłoszono następujące referaty:

1. Doc. S.Sandler: Motywy twórczości Andrzeja Struga
2. Maria Grzędzielska: Groteskowa optyka w twórczości Andrzeja Struga.
3. Roman Rosiak: Związki Struga z Lubelszczyzną
4. Elżbieta Rosiakowa: Strug jako krytyk literacki.
Po referatach odbyła się dyskusja.
5. W roku akademickim 1961/62 zorganizowano seminarium doktorskie z zakresu historii literatury polskiej, prowadzone przez prof. Janinę Garbaczowską. Seminarium w roku bieżącym kontynuuje działalność. Tematem są dzieje powieści polskiej.
6. Koło Polonistów

Kuratorem Koła jest prof. Janina Garbaczowska.

Głównym celem Koła Polonistów w roku 1962 było przygotowanie studentów do uczestnictwa w X Ogólnopolskim Zjeździe Młodych Polonistów w Krakowie. Na Zjeździe ogłoszono trzy referaty z naszego ośrodka, z których referat Krzysztofa Dmitruka pt. "Z problematyki młodej prozy polskiej lat 1956-1959" uzyskał nagrodę specjalną "Życia Literackiego". Poza tym przyznano Kołu Polonistów zespołową I nagrodę za udział w dyskusji.

W bieżącym roku akademickim Koło Polonistów rozwija działalność w następujących sekcjach: prozy polskiej XIX wieku, literatury ludowej i chłopskiej, przekładów poetyckich, krytyki literackiej, dramatu, żywego słowa. Formami pracy Koła są zebrania ogólne Koła, dyskusyjne zebrania sekcyjne oraz herbatki literackie poświęcone szczególnie interesującym problemom życia kulturalnego (omówienie spektaklów teatralnych, filmów, książek).

Wybitniejsze prace magisterskie przygotowane w Katedrze I Hist. Liter. Pol. UMCS w Lublinie

Henryka S t e f a n i u k: Z problematyki artystycznej twórczości B.Schulza

Praca jest głosem w szerokiej dyskusji na temat ideologii, a raczej filozofii twórczości Schulza. Rozdziały II i III przyнося argumenty na potwierdzenie postawionych przez autorkę w rozdziale I hipotezy o celowym podporządkowaniu wszystkich

elementów warsztatu pisarskiego i rzeczywistości literackiej Schulza - idei dziwności i tajemniczości świata rzeczy i zjawisk. Rozdział II ("Z zagadnień rodzaju i gatunku literackiego twórczości B.Schulza") rozpatruje adekwatność terminów teoretycznoliterackich stosowanych na określenie gatunku literackiego utworów Schulza. Zdaniem autorki, "Sklepy cynamonowych" i "Sanatorium pod Klepsydrą" nie można traktować jako powieści, uznać je trzeba za zbiory utworów skończonych i samodzielnych w zamierzeniu autora. Wyraźnie sprzeczne tendencje w przeciwstawianiu rzeczywistości (przedmiotowość obok podmiotowości) nie pozwalają także zaliczyć jednoznacznie twórczości Schulza do rodzaju literackiego epiki. Widoczne zbliżanie się do poetyckiej konstrukcji rzeczywistości literackiej (Schulz kształtuje ją na zasadzie baśni i groteski) w wyrażaniu tajemniczości i niezwykłości istoty zjawisk i rzeczy jest romantycznym manifestem buntu przeciwko temu, co zwykłe i uznane. W rozdziale III, "Z zagadnień struktury treści w twórczości B.Schulza" autorka próbuje ustalić, na jakiej zasadzie i w jakim stosunku pozostają wobec siebie występujące w twórczości B.Schulza płaszczyzny: świata materialnego i rzeczywistości społeczno-politycznej, świata psychicznego, świata snu i świata fantastyczno-baśniowego. Komplikując płaszczyzny rzeczywistości przedstawianej zdąża Schulz do odkrywania nowych stosunków między rzeczami i osiąga wrażenie dziwności i niedocieczoności świata. Celowość techniki pisarskiej w realizowaniu idei naczelnej twórczości śledzimy drogą analizy kategorii konstrukcyjnych czasu i przestrzeni w utworach Schulza.

Wnioski: całkowita zgodność idei z kształtem artystycznym utworów, wzajemne zależności treści i formy, tak silne, że aż wykluczające możliwość przeniesienia filozofii pisarza na jakąkolwiek inną rzeczywistość literacką (właściwość charakterystyczna dla współczesnej poezji), przekonują, iż sięgając do tych samych źródeł inspiracji, co inni pisarze "dwudziestolecia", tworzy Schulz własną filozofię, a według niej własną wizję rzeczywistości, szczególnie subiektywną, niepowtarzalną, bliską poezji, a więc wymykającą się jednoznacznej ocenie.

Krzysztof D m i t r u k: Młoda proza polska lat 1956-1959

Praca została poprzedzona wstępem, który zawiera pewne uwagi metodologiczne dotyczące zakresu badań (lata 1956-1959) i precyzujące pojęcie "młodej prozy".

Rozdział I przedstawia historyczne i socjologiczne podłoże pojawienia się tzw. młodej literatury, wykazuje niekonsekwencje tkwiące w samych programach i metodach ich realizacji. Zbadano w nim bliżej sprawę jednostronnego uwalniania się od postulatów realizmu socjalistycznego w imię niezależności poszukiwań twórczych. Uwzględniając różnice kultur, ustrojów politycznych i stosunków społecznych, przeanalizowano programy literackie i postawy grup: Beat Generation, Angry Young Man, młodej Hiszpanii i Francji - oraz młodej prozy radzieckiej i czeskiej. Odnaleziono wiele cech łączących te grupy z falą debiutantów w Polsce, wykazując równocześnie niebezpieczeństwa w przypadku daleko idących porównań i całkowitej identyfikacji postaw.

Za jeden z najważniejszych problemów dotyczących młodej prozy uznano zagadnienie bohatera i ewolucji w jego stosunku do rzeczywistości. Rozważania szczegółowe rozpoczyna analiza postawy bohatera zbuntowanego (rozdział II). Ustalono tu i uściślono samo pojęcie buntu. Badania polegały na odszukaniu granicy owego momentu, kiedy zbuntowany bohater mówi swoje nie, oraz na precyzacji pewnych wartości, które stanowią sens i podstawę jego buntu. Przeanalizowano książki następujących pisarzy: K.Kleczkowskiej, M.Kotowskiej, M.Leji, A.Brychta, E.Kabatca, St.Grochowiaka, M.Hłaski, A.Minkowskiego, M.Nowakowskiego, W.Terleckiego i St.Stanucha. Uchwycono typy konfliktów powtarzających się w większości utworów. Obserwowano proces powstawania buntu i jego zamierania, zastygania w konwencję i kokieteryjny gest niezgody, stopniowego przechodzenia w uczucie urazy, a następnie w zwykły konformizm. Rozdział III omawia przejawy konformizmu w młodej literaturze, doprowadzając rozważania do chwili, kiedy bohater ogłasza całkowitą zgodę na świat i wkracza na drogę nihilizmu.

Nieco inaczej badano w pracy swoisty nurt młodej prozy zajmujący się środowiskiem lumpenproletariackim (rozdział IV), wykazując jałowość różnych koncepcji i poszukiwań opartych na hermetycznym zamknięciu małego skrawka rzeczywistości.

Rozdział V został poświęcony zagadnieniu miłości, niewątpliwie charakterystycznemu w omawianym zespole problemów. Miłość rozważano tu przede wszystkim jako stosunek do rzeczywistości.

Ostatecznie (rozdział VI), zgodnie z określeniem K. Marksa, uznano w pracy bohatera młodej prozy za człowieka wyalienowanego, który "utracił swój ludzki świat", samotną jednostkę szamoczącą się w patetycznym buncie albo przechodzącą na pozycje konformizmu i nihilizmu.

Pracę uzupełnia rozdział specjalny, pt. Uwagi o stanie krytyki literackiej dotyczącej młodej prozy, oraz obfita bibliografia.

K a t e d r a I I H i s t o r i i L i t e r a t u r y
P o l s k i e j U M C S w L u b l i n i e

I. Prace indywidualne

1. prof. Maria Ż m i g r o d z k a

W październiku ub. r. wygłosiła na Konferencji Literatury Porównawczej w Budapeszcie referat "Problem narratora w teorii powieści XVIII i XIX wieku". Tekst referatu opublikowany będzie w księdze konferencji, w szerszym opracowaniu - w "Pamiętniku Literackim" 1963, nr 2.

Na sesji IBL poświęconej powstaniu styczniowemu styczeń 1963 r. wygłosiła referat "Orzeszkowa wobec powstania styczniowego" - przeznaczony także do "Pamiętnika Literackiego".

W opracowaniu - I tom monografii o Orzeszkowej, z którego opracowana została część zagadnień (biografia, estetyka powieści tendencyjnej, wcześniejsze utwory).

2. Dr Maria G r z ę d z i e l s k a

Ukończyła pracę habilitacyjną pt. "Studia o Felicjanie Faleńskim". Przewód habilitacyjny otwarto 6 grudnia 1962 r. Referat wygłoszony w r. 1960 na Konferencji Poetyki w Warszawie ukazał się w księdze zbiorowej konferencji "Poetyka" ("Les tendances à atténuer la distinction entre le vers et la prose", "Poetyka" 1961, s. 281-292).